

גליון זה נתנדב ע"י מ.כ.ר.
לע"נ בעל ולקוט סופר
להצלחה בכ"ע וכל מילי
דמיטב וכתובה וחתימה
טובה

ראה תשפ"ב גליון קטו שנה ג

מליצי יושר

זרע שמשון

רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מייכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומזוני טבי.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
ציניץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל:
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקווינלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם נשמואל:
ובטח יהיה למליץ ויושר
למיימינים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמכם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איזה מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיית עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמכם
לטוב להם כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

אתון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגנשטעך זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייטיע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נזר בכל יום על כל אלה שיעייש
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי זוכה ליר"ש,
הצלחה בכל טוב, בזה ובבא,
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריז:
נצטוונו מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים אור"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב? פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה? פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען? פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה. בגמ' (שבת קיט.) דרשו עשר בשביל שתתעשר. ויש לפרש הטעם
שזוכים לעשירות מפני המעשרות, דהנה מה שאנו חייבים במעשר הוא לפי שעיד'ז נודע לנו שהארץ של הקב"ה היא, ומי
שאינו נותן מעשרות כתיקונן הרי אינו מודה שהארץ של הקב"ה. ואיתא בגמרא (ב"מ עג:) בענין תשלום המס שחייבים למלך,
שכל קרקע משועבדת עבור תשלום המס למלך, והמלך אמר כל מי משלם מס יכול לאכול מן הקרקע, ועוד דמי שאינו משלם
ישתעבד למי שמשלם, ע"ש. ובדאי כך הוא גם בענין בני ישראל, שהרי הקרקע שייכת להש"ת, ואנחנו עבדיו, ונתן לנו את
הקרקע בכדי שמשלם לו מס, וזה מה שנצטוונו על המעשרות, ומי שאינו נותן זה המס אינו אוכל פירות, כפי שכן המנהג אצל
כל המלכים, ולכן מי שמעשר פרותיו כראוי יהיה עשיר, ומי שאינו מעשר כראוי יהיה עני, ולא יוכל לאכול מפירות השדה,
שהרי לפי מה שנתבאר יש במצות מעשר גם הודאה ברורה ומפורסמת שהארץ של הקב"ה היא ואנחנו עבדיו, ולכן נעשה ממש
כמו מנהג המלכים בתשלום המס שמבואר בגמרא ה"ל דמי שאינו משלם משתעבד למי שמשלם, כן גם לענין המעשר, מי
שנותן מעשר, מן הראוי הוא שיזכה אף בחלק חברו שאינו נותן המעשר, ולכן נעשה עשיר שהרי יש לו חלק כפול.

נתון נתן לו ולא ירע לבבך בתתן לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך. יש לדקדק כמה דקדוקים: (א) מהו הכפל לשון "נתון
תתן". (ב) מדוע חזר הכתוב לומר "ולא ירע לבבך בתתן לו", הלא די היה לומר "נתון נתן לו ולא ירע לבבך". (ג) לכאורה איש
שרע לבבו הרי אינו נותן כלל, ובפסוק משמע שדוקא כשנותן לאיש הזה, אז רע לבבו בכך, וזה צ"ב. (ד) מה כוונת הכתוב למעט
באומרו "כי בגלל הדבר הזה יברכך", דמשמע למעט שלא בגלל דבר אחר. וי"ל ע"פ מה שנקדים דיש ב' מיני חיובים לעשות
צדקה, יש חיוב שכל איש ואיש מחויב ליתן כפי השגת ידו, דמי שנתן לו הקב"ה נכסים מרובים חייב ליתן הרבה, ומי שנתן לו

הקב"ה מעט חייב ליתן מעט. ויש עוד חיוב, דאם הנתנה לפי ערך הנכסים של האנשים לא תספיק לצורך העניינים, לפי שהם מרובים, או שאחד מן העניינים יצטרך ממון הרבה כגון לפדות אותו מהשבי או להוציא מביט האסורים, אז צריך כל אחד ליתן יותר מן הראוי לו. נמצא שהחיוב של המין הראשון הוא חיוב הכרחי, שמן הראוי שיפריש אדם מנכסיו לצדקה עבור מי שאין לו, ויש בזה חיוב שלא להיות כפוי על הטובה שקיבל מאת ה'. ואילו החיוב של המין השני אינו הכרחי אלא תלוי כפי הצורך.

ולפי"ז יש לבאר את הפסוקים, דכנגד החיוב הראשון אמר הכתוב "נתון", כלומר שכל אחר מחויב ליתן לפי מה שנתן לו הקב"ה, והוסיף הכתוב "תתן לו" כנגד החיוב השני שתלוי כמידת הצורך, והדגיש הכתוב לומר "לו", היינו כפי הצורך לו כפי מחסורו. וכנגד החיוב השני אמר הכתוב "ולא ירע לבבך בתתן לו", שהצורך להזהיר על כך שאינו רוצה שירע לבבך בנתנה מיוחדת זו כשאתה רואה שהנך צריך להוסיף יותר ממה שהיה מוטל עליך בתחילה לפי ערך ממונך, וזה מה שהדגיש לומר "בתתן לו", היינו בנתנה זו שהוא כפי צורך העני, ולא כפי ערך נכסיך, ועל כך סיים הכתוב לומר שדוקא "בגלל הדבר הזה יברכך", דכשאתה נותן לפי ערך ממונך אינך יכול להיות מצפה לתשלום גמול או לתקות פרס, שהרי זה חובתך לעשות למי שנתן לך את הממונ, והוי כפריעת חוב. אמנם כשאתה צריך ליתן יותר מחובתך וכפי צורך העני ולא לפי ערך הממונ שיש לך, אזי אתה יכול להיות מצפה לתשלום גמול ותקות פרס, ודוקא על המין השני אמר הכתוב "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך".

העולם, ולכן נתן כח שיוכלו לפעול מופתים על פי סטרא אחרא בכדי שיטרו מן העולם.

והענין הוא, כי עיקר השכר ועונש בסיבת יצר לב האדם שרע מנעוריו, וגמרה חכמתו ית' שיהיה האדם ניסית מן היצר הרע כדי לכופו לקבל שכר עליו, ולזה נתן ג"כ כח שיהיה האדם ניסית מן היצר הרע כדי לנסות בכדי שיבורר צדקו ויקבל שכר יותר. אמנם הבא לטמא פותחין לו (שבת קד.), וזה שבא לטמאות ניתן לו מקום לטעות, בכדי שיבוא לדראון וילכד בהבלי עונותיו. וזהו ענין הנסיון שאמר "כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת", כדי שיפורסם שאוהבים את ה' אלקיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם.

אמנם עיקר הדבר, שמיד שיבוא האדם להסיתו מדרך החיים לדרך המות שהוא עבודה זרה, אל יכנס עמו בטענות וראיות, רק שבסתם לא יאבה ולא ישמע, ואל יכנס עמו בדברים לומר לו מה הטעם, כי אולי בחלק שפתיו ידיחנו צלמות, וכמו שפירש האלשיך על "לא תאבה לו ולא תשמע אליו", וזהו עיקר התכלית לבל תת מקום ליצר הרע לחול, ואולם אם יסבור עמו בדברים ולא ידיחנו לגמרי, כבר נעשה חטא עצום, ובסיבתו נותן כח לקליפה עד שנותן לו מקום לטעות, וזהו אמרו "ונתן אליך אות או מופת", היינו דוקא "אליך", שביקשת מידו [והיינו שנכנס עמו בדברים], ולכן יענש שיבוא המופת בכדי שיוודח ויטרד מן העולם.

לע"נ הרה"ק ר' אברהם משה ב"ר שמחה בונם מווארקא זצ"ל י"א צ"ב אילול

ומלתם את עולת לבבכם. קשה דזה סילוק היצה"ר, וזה לא יהיה רק

לימות המשיח, דכתיב "ומל ה' אלקיך", וכמו שפירש הרמב"ן (דברים ל:).

ונראה דפסוק זה קאי על בעל תשובה, כדמסיים "וערפכם לא תקשו עוד", והלאו זה קאי על בעל תשובה, וכמ"ש בספר חרדים דיש חיוב על בעל תשובה שיבטל תוספת היצה"ר הבא לו ע"י העבירות, וזה שאמר הכתוב דחייב למול את ערלת לבבכם שבא לו ע"י העבירות.

ולכן צריך הבעל תשובה להתענות, שהיא סגולה לבטל היצה"ר, כמו שאמרו חז"ל על דוד המלך שאמר על עצמו "ולבי חלל בקרב", שהרג היצה"ר שלו בתענית. ולעיתיד יהיה ביטול יצה"ר לגמרי, ואז קאי הפסוק "ומל ה' אלקיך", דזה יהיה ע"י הקב"ה.

מנהג לעשות חנוכה הבית בשבת. כתב האבני נזר (י"ד סימן שפ"ד אות ט) וז"ל: ענין חנוכה הבית שעושין, והמנהג לעשות בשבת. הנה בירושלמי (סוטה לז.) כתב דבית שחוזר עליו מעורכי המלחמה, הוא דוקא בית בא"י, [דחינוך בית בארץ ישראל מצוה היא], ולא בית בחו"ל, כיון דאין מצוה לחנוכו.

ויש לעיין כשיושב בו לסעודת שבת ושמתח יו"ט, הלא מצוה הוא, וא"כ אם יבנה בית לשבת וי"ט, יחזור מעורכי המלחמה [כיון דמצוה לחנוכו]. ואין לומר [דבית] לשבת וי"ט לבד, חשוב עראי [ולכן אינו חוזר עליו מעורכי המלחמה]. שהרי ביומא (דף י.) אמרו, דלשכת כהן גדול מחויב במזוזה אף דאינו אלא לשבעה ימים וחשיב עראי כדאיתא ריש סוכה, מ"מ כיון דכהן גדול יושב בו בכל שנה, חשיב קבע. וא"כ הכי נמי כיון דכל שבת וי"ט יושב בו, יחשב בית קבע ויחזור עליו מעורכי המלחמה, וא"כ אף שבנאה גם לימות החול, וכי בשביל זה יגרע. וצ"ל דמ"מ [גם כשיושב בבית בחו"ל ואוכל בה סעודת שבת], אינו מצוה הישיבה בו, רק הסעודה והשמחה, לא עצם הישיבה בבית, [וכיון דאין מצוה בעצם הישיבה בבית, לכן אינו חוזר עליו מעורכי המלחמה].

והנה נחלקו הראשונים אם אמרינן דכיון דאוכל נפש מותר ביו"ט, לכן מותר גם לכבות דליקה בביתו ביו"ט, כדי שיהיה לו מקום לאכול, דגם זה הוא בכלל "אוכל נפש". דבש"ע (סימן תקל"ד סעיף א' וברמ"א) מבואר דזה חשיב אוכל נפש, ולכן מותר לכבות הדליקה ביו"ט כדי שיהיה לו מקום לאכול את סעודתו. אבל בירושלמי (ריש פ"ד נדרים) איתא, דכלים שאוכל בהם, לא חשיב אף מכשירי אוכל נפש, ע"ש, וא"כ ודאי דהירושלמי סובר דאסור לכבות דליקה ביו"ט כדי לאכול שם סעודתו, דאין זה חשיב "אוכל נפש", ואף לא "מכשירי אוכל נפש".

וכתב האבני נזר דלפי הירושלמי לא חשיב מצוה לחנוך בית בחו"ל שאוכל שם סעודתו בשבת וי"ט, כי המצוה הוא רק הסעודה, ולא עצם הישיבה

לע"נ הרה"ק ר' צבי ב"ר אברהם מפרעשבורג זצ"ל המכונה "בדיק נסתר", י"א צ"כ אב

ועברתם את הירדן וישבתם בארץ אשר ה' אלקיכם מנחיל אתכם והניח לכם מכל אויביכם מסביב וישבתם בטח. אפשר על פי פירוש רש"י (פרשת מסעי לג:נא) עה"פ "כי אתם עוברים את הירדן אל ארץ כנען והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם", וז"ל: כשאתם עוברים בירדן ביבשה, על מנת כן תעברו [לגרש יושבי הארץ], ואם לאו מים באים ושוטפים אתכם, עכ"ל. ובזו מובן "ועברתם את הירדן" על מנת כן "וישבתם בארץ אשר ה' אלקיכם מנחיל אתכם והניח לכם מכל אויביכם מסביב", [היינו בתנאי לאבד את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים], וכשתקיים התנאי אז "וישבתם בטח", כי אם לא כן אזי "והיה אשר תותירו מהם לשכים בעיניכם ולצנינים בצריכם וצרו אתכם", עכ"ל.

וכ"כ במלא העומר בפרשת עקב (ט:א) עה"פ "שמע ישראל אתה עובר היום את הירדן לבוא לרשת גוים", וז"ל: יראה על פי מה שכתב רש"י בפרשת מסעי: כשאתם עוברים על מנת כן תעברו ואם לאו מים באים ושוטפין אתכם, וכן מצינו שאמר להם יהושע בעודם בירדן. וזה הכוונה כאן "שמע ישראל" בלשון יחיד, שמצות ה' הוא על כל יחיד [לכונן דמה] ש"אתה עובר היום את הירדן", הוא על מנת כן יעבור "לבוא לרשת גוים".

כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום ונתן אליך אות או מופת. הענין לפי מה שאמרו (ע"ז נה.) ששאלו: אמריתו דאין ממש בעבודה זרה, הא איכא עבודה זרה במקום פלוני, דאי בעי מטרא מתחזיה בחלמא ואמר שחטו לי גברא ואתי מטרא. ומסיק הגמ' דכתיב "אשר חלק" (לעיל ד:יט) שהחליקן בדברים לטורדן מן העולם, ע"כ. הרי דה' עשה ככה בכדי שיטרו מן

א כן מפורש בסוטה (דף לד.) דמה שאמר להם משה "על מנת כן תעברו", היינו על מצות ירושת א"י, כדאמרה הגמ' שם: דעו על מה אתם עוברים את הירדן, על מנת שתורישו את יושבי הארץ מפניכם, שנאמר "והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם", אם אתם עושין כן מוטב, ואם לאו באין מים ושוטפין אתכם, ע"כ. וכן הוא בתוספתא (פ"ח סוטה ה.), וכן איתא במדרש הגדול שם "והורשתם את כל יושבי הארץ, צוה אותם לאבד שבעה עממים". וכן מפרש הרלב"ג והספורנו שם בפרשת מסעי. אבל המלבי"ם שם כתב דקאי גם על מצות איבוד ע"ז, וז"ל: כשאתם עוברים בירדן ביבשה על מנת כן תעברו ואם לאו מים באים ושוטפים אתכם, ולפי"ז כל המאמר הוא מאמר תנאי, וכן פירושם אם תעברו והורשתם את כל יושבי הארץ, שהוא תנאי א' שלא ישאירו מהם ויכרתו ברית עמם, ב' ואבדתם את כל משכיתם, עכ"ל. ועי' ויואל משה (מאמר א' פרק צ"ה) דנקט בפשיטות דקאי על מצות איבוד עבודה זרה.

בבית. אבל לפי השר"ע דכיבוי בית ביה"ט מותר משום דחשיב אוכל נפש, אי"כ כיון דאיכא מצוה לאכול סעודה בשבת, לכן איכא מצוה גם להיות לו בית כדי שיוכל עם לאכול סעודתו, הלכך אף בחו"ל הוי מצוה עצם בניית הבית, וחוזר עליו מעורכי המלחמה. וזה הטעם שעושים חינוך הבית בשבת, כי רק בשבת איכא מצוה בבית בחו"ל.

ו"ל: האומנם כי בשר"ע (או"ח סימן תקל"ד ברמ"א) מבואר דכיבוי בית לאכול בו, חשיב אוכל נפש עצמו, וע"ש ברשב"א ור"ן. אבל אין כן דעת הירושלמי (נדרים ריש פ"ד) דכלים שאוכל בהם לא חשיב אף מכשירין, והירושלמי לשיטתו על כרחך לא חשיב מצוה לחנכו, אך לדעת הרמ"א הנ"ל שפיר הוי מצוה בחינוך שבת.

מאיסור שנתבטל, ועל כן אין מבטלין. ונמצא דאינו שוה להם אף דבר מועט. וזה כוונת הפסוק לא תאכלו נבילה אלא לגר אשר בשעריך תתננה, ובה הכתוב להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי, וקשה קושית התוס' הא לא יתננה לגר אם יוכל למכור לנכרי, וצריך לומר דנבילה אינו שוה לישאל אלא דבר מועט. וקשה קושית הג"ר וואלף זצ"ל דהא מדאורייתא מותר לבטל ושוה הרבה, ולזה אמר "כי עם קדוש אתה לה' אלקיך", וא"כ גנאי לישאל לבטל איסור ולהנות ממנו, ואינו שוה הרבה, ועל כן נתינה דגר מוקדם למכירה דנכרי, ודפח"ח.

לע"נ הרה"ק ר' אליעזר זוסיא ב"ר ישראל אברהם מסקולען ד"ר יא"צ כ"ט אב

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. על הקושיא המפורסמת (ע' בעל הטורים) שהיה צ"ל "ראו", [ד"ראה" לשון יחיד, ו'לפניכם" לשון רבים]. פירשתי בשבת בסעודה ג' בהילולא דאבא אאמ"ו זיע"א ר"ח אלול תרנ"ט לפי דבריו בפ' ויגש עה"פ "כי כמוך כפרעה", ופירש"י מה פרעה גוזר ואינו מקיים, אף אתה כן. וצ"ע דמה לו ולצרה הזאת, דלמה לו לבזות את פרעה בחנם ולהיות מורד במלכות.

ותירץ, כי כל המלצת יהודה לכאורה הוא כדברים בטלים, כיון שחק הוא בדינא דמלכותא דנמכר בגניבתו בלא משא פנים, ואיך בידו [של יוסף] להיות מטה משפט בשביל משא פנים לזכות את החייב. אלא דחוקי המדינה הוא דוקא [לשופט] המדינה עצמה, משא"כ המלך הוא למעלה מן החוק, והוא יכול לשנות [הגזירה ולעשות] לפני משורת הדין. לכן הקדים יהודה ואמר "כי כמוך כפרעה" למעלה מן החק, "מה הוא גוזר ואינו מקיים", והיינו דאינו מקושר בגזרותיו, כי אם זולתו, "אף אתה כן", ובהקדמה זאת ביקש ממנו לפני משורת הדין, [עכ"ד].

והכי נמי מצינו "מושל באדם צדיק" (שמואל ב' כג:), דהקב"ה גוזר גזירה והצדיק מבטלה, דמי מושל בי צדיק (מ"ק טז:), א"כ כל אלו גזרות תלוי עווד ברצון צדיק הדור שהוא משה רבינו ע"ה, כדכתיב (שמות לב:י) שהקב"ה אמר למשה רבינו "ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם", כדאמרו חז"ל (ברכות לב.) "מלמד שתפטו משה להקב"ה כאדם שהוא תופס את חבירו בבגדו, ואמר לפניו: רבש"ע, אין אני מניחך עד שתמחול ותסלח להם". והיכן הוא נרמז באורייתא [מה שאמרו חז"ל במ"ק] "מי מושל בי צדיק? כאן, [שאמר הקב"ה למשה "ועתה הניחה לי"].

וזה שאמר הכתוב כאן "ראה", תחת השגחה שלך [והיינו צדיק בבחינת משה], אני נתן לפניכם היום ברכה וקללה, [דתלוי בן], ואמר "היום ברכה וקללה", דרק היום לבד [אפשר להיות קללה, כי למחרת כבר אפשר להצדיק לבטל הגזירה, כמו שאמר] בסנהדרין [דף צה.] "בת דינא בטל דינא" (כיון שלו הדין, דהיינו שעבר לילה על הדין, בטל הדין). ולכן אמר "היום", דאינו ידוע אם למחר יבטל הצדיק גזרותיו לאמר סלח נא וגו', וכעין דכתיב "ויקרא לו אל אלהי ישראל" (בראשית לג:כ), ואמרו חז"ל ("ב"ר ע"ט ח') דיעקב אמר להקב"ה "אתה אל בעליונים, ואני אל בתחתונים". וכמו שאמרו בסוכה (דף יד.): למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר, לומר לך, מה עתר זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום, אף תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקב"ה ממדת אכזריות למדת רחמנות.

ולכן אמר הכתוב בלשון יחיד "ראה", כי ליחיד בדורו לצדיק הדור אמר כן, [דברכה וקללה] תחת השגחתו הם, וידעו כל הקהל כי שם ה' נקרא עליכם. ואתם [הצדיקים] תעשו לא לכבוד, כי אם למען יתגדל שמו הגדול אשר הברכה יהיה לתכלית "אשר תשמעו אל מצותי", והקללה ח"ו שלא לנקום ולנטור, כי אם לגדור גדרי דתו "אם לא תשמעו". ובה נראה לפרש סמיכת הפרשיות, דבסוף פרשת עקב כתיב "פחדכם ומוראכם יתן ה' אלקיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דיבר לכם", ופירש"י: פחדכם על הקרובים, ומוראכם על הרחוקים. ולזה אמר הכתוב דבאיזה אופן יהיה פחדכם ומוראכם, לזה אמר ע"י "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", דהברכות והקללות יהיו מסורים בידי, לכן ישמעו רחוקים ויראו פן תקללם, ותגזר אומר ויקם לך, [והקרובים יפחדו שמה לא יזכו לברכה]. וזה "כל הארץ אשר תדרכו", ד"תדרכו"

לע"נ הג"ר יעקב יואל ברוין זצ"ל מפרעשבורג יא"צ ח' אלול

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. איתא במדרש [ילקוט רמז תתע"ה]: ברכה וקללה למה נאמר, לפי שנאמר (דברים ל:ט) "החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה", שמה יאמרו ישראל הואיל ונתן המקום לפנינו שני דרכים, נלך באיזה מהן שירצה, תלמוד לומר "ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך". ודברי המדרש תמוהין עד מאד, כי מי פתי יסור הנה לילך בדרך המות ובדרך הקללה עד שצריך להזהירו "ובחרת בחיים", ואם יצרו תקפו באופן שאף שיודע מה הוא דרך האמת ומהו הקללה, ואפ"ה הולך בו, מה יתן ומה יוסיף לו אזהרה זו.

ויש לומר על פי מה שפירש ההפלאה הפסוק "ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים", דה"ל דשני דרכים נתתי לפניך לנצח את היצה"ר, "את החיים" זו התורה שנקראת "חיים", כדכתיב (משלי ג:יח) "עץ חיים היא למחזיקים בה", "ואת המות" ע"י זכרון יום המיתה, כאשר אמרו (ברכות ה.) דיזכיר לו יום המיתה, "ובחרת בחיים" לנצחו ע"י התורה, כמו שאמרו חז"ל (סוכה נב.) אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית מדרש.

וזה כונת המדרש: שמה תאמר ובחרת במות לנצח היצה"ר ע"י זכירת המיתה, לכך נאמר "ובחרת בחיים" להתגבר על היצה"ר ע"י תורה שהיא עץ חיים היא למחזיקים בה.

לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלקיך. לא אמנע להעתיק מה ששמעתי מפה קדוש הרה"ג הצדיק מו"ה הלל ליכטנשטיין אבדק"ק קאלאמייע ז"ל לפרש הא דאיתא במסכת ע"ז (דף כ.) ר' מאיר סובר דנבילה יכול ליתן או לגר תושב או לנכרי, דאחד גר ואחד נכרי בין בנתינה בין במכירה, ו'או מכור' דכתיב, בא להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי. והקשו התוס' (ד"ה ור"מ) וכי אם יש לו לאדם חפץ למכור, יתנו לגר קודם שימכרנו לנכרי. ותיירו דנבילה אינה שוה לישאל אלא דבר מועט, שלא היו נכרים מצויים ביניהם, ולגר הוא שוה כשאר בשר. ובנווד ביהודה (י"ד סימן מ"ה) הביא קושית הגאון מוה"ר וואלף באסקאוויטץ ז"ל לאלו השיטות דמן התורה מותר לבטל איסור לכתחילה, א"כ הנבילה שוה הרבה לישאל, שהרי יכול לבטלה ברוב, וא"כ הדרה קושית התוס' לדוכתה דמדוע צריך ליתנה לגר.

ויש לומר דכתב הרשב"א (חולין צח.), דאף דמותר לבטל, מכל מקום גנאי הוא לישאל לבטל איסור לכתחילה ע"ש. וסברת הדבר, דכיון שישאל קדושים הם, ואף מקדשין עצמם במותר להם, לכן אינם רוצים ליהנות

בנתינה דגר למכירה דנכרי. ותיירו דנבילה אינה שוה לישאל אלא דבר מועט, שלא היו נכרים מצויים ביניהם, ולגר הוא שוה כשאר בשר. ובנווד ביהודה (י"ד סימן מ"ה) הביא קושית הגאון מוה"ר וואלף באסקאוויטץ ז"ל לאלו השיטות דמן התורה מותר לבטל איסור לכתחילה, א"כ הנבילה שוה הרבה לישאל, שהרי יכול לבטלה ברוב, וא"כ הדרה קושית התוס' לדוכתה דמדוע צריך ליתנה לגר.

ויש לומר דכתב הרשב"א (חולין צח.), דאף דמותר לבטל, מכל מקום גנאי הוא לישאל לבטל איסור לכתחילה ע"ש. וסברת הדבר, דכיון שישאל קדושים הם, ואף מקדשין עצמם במותר להם, לכן אינם רוצים ליהנות

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$180 פאר גליון מליצי יושר

וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי און חזון יחזקאל** - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקה בלייבט מקה"!

לזכות ע"ב.י. להצלחה בכ"ע וכוה"ט

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, המפרשים דקדקו דתיבת "היום" כמיתר. ויש לפרש ע"פ דברי המפרשים (אבות פ"ב) "ושוב יום אחד לפני מיתתך", דאם תרצה לעשות תשובה, עצה הנאמנה לחשוב שהיום ח"ו יומך האחרון, ואיך לא תעשה תשובה, דאם לא עכשיו אימתי, ועיד"ז תכניע היצה"ר. אך הרשעים הרודפים אחר תענוג בשר, הם אומרים להיפך: "אכול ושתה כי מחר נמות" (ישעיה כב:יג). וזה שאמר הכתוב "אנכי נותן לפניכם היום", היינו העצה של אמירת "היום", ובזה יש ברכה לצדיקים שע"י זה חוזרין בתשובה, וקללה לרשעים שע"י זה עוד חוטאים יותר רח"ל.

עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה. יש לפרש לפי מאי דאיתא בספ"ה קרניים, דאלף ה' מאות ומ' רקיעין משפיעין טובות להנותן מעשרותיו כראוי ללומדי תורתנו הקדושה בקדושה וטהרה, בכח שם הקדוש תר"י. ופירש שם בספר דן דין ד"עשר תעשר" גימטריא אלף ה' מאות וארבעים, ו"מעשר" גימטריא תר"י, עכ"ד. אך צריך להבין היכא רמיזא דהמעשר צריך להיות דוקא ללומדי תורה בקדושה וטהרה. ויש לומר דרמוז בתיבת "את", היינו כ"כ אותיות שתורתינו הקדושה נארגת מהם, וזה "את כל", ד"כל" רומז למדת יסוד כמבואר בזה"ק (ח"ג רנז). וכדאיתא בתרגום יונתן "דאחיד בשמיא וארעא", דצריך ליתן המעשרות למי ששומר ברית קודש, ועיד"ז תזכו "תבואת" - דיבוא לך חזרה, "זרעך" שיצא לבטלה ומזה נולד נגעי בני אדם רח"ל שעושקין השפעתו, "היוצא" אותו שפע הולך ל"השדה" לכחות החיצונים, כדכתיב (דברים כב:ז) "כי בשדה מצאה", "שנה שנה" גימטריא "תשי", דעיד"ז נחלש כח ההשפעה, כדי שלא ינקו ממנו החיצונים, על דרך הכתוב (דברים לב:יח) "צור ילדך תשי", אבל עכשיו ע"י שיתן המעשרות לת"ח העוסקין בתורתנו הקדושה בקדושה ובטהרה ע"י שמירת ברית קודש, תבטלו אותו הקליפה, ויוחזרו אליו המעשרות כנ"ל. כשהראיתי חידוש זה לפני כ"ק אדמו"ר [הבית ישראל מגור], אמר לי שיש להסתייע בזה מדבריו הק' של המגיד מקוזניץ בעבודת ישראל בפסוק זה.

לע"נ הרה"ק ר' גרשון שאול י"ט ליפמאן ב"ד נתן זצ"ל התוס' י"ט יא"צ ר' אלול
הפקר ב"ד הפקר. הנה נאמרו (גיטין לו:): שני לימודים מנלן ד"הפקר ב"ד הפקר", והיינו שיש כח ביד ב"ד

להפקיר ממון שיש לו בעלים. ר' יצחק אמר שנאמר (עזרא י:ח): "וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים כעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה". ור' אלעזר אמר שנאמר (יהושע יט:נא): "אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות למטות בני ישראל", וכי מה ענין ראשים אצל אבות - ודי היה לו לכתוב "וראשי המטות", אלא לומר לך מה אבות מנחילים את בניהם כל מה שירצו, אף ראשים מנחילים את העם כל מה שירצו.

וכתב בחזון יחזקאל על התוספתא (ר"ה פ"א ה"ד) נפ"מ בין שני הלימודים, אם הפקר ב"ד מהני רק להוציא את הממון מרשותו, אבל כדי שאחר יזכה בו, הוא צריך לעשות קנין, או דמהני הפקר ב"ד גם להקנות לאחר את הממון. דאם המקור הוא מקרא דעזרא, חזינן רק דב"ד יכול להפקיר ממון מאדם, אבל אין מקור דיכולים גם להקנותו לאחר. אבל אם המקור הוא מקרא דיהושע, דב"ד יכולים להפקיר ממון כמו שאבא יכול ליתן את ממונו למי שרוצה, חזינן דב"ד יכולים גם להקנות את הממון למי שרוצים.

סגולת אריה"ק ע"פ הדרכת הרה"צ מ'אראד

אריינברענגען יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים
א ת"ח ויר"ש וועט טון פאר אייך די סגולה באמנות, די אריה"ק קאזן מבטיח "ייבער לבו לשמים לטובה, ותראה פלאים". שטרענג קאנפידענשעל. מיקען עס געבען פון מעשר
מכון דורות ישרים 917-635-3883 dorosyesharim@gmail.com

מצוה להקדיש מקודש לשם ה', והיינו דכתיב "תקדיש לה' אלהיך", והך קרא בזמן הבית איירי וכו', אבל בזמן הזה דבכור נאכל במומו לבעלים, אפשר דלא שייך בו הקדש כלל, [שהיה כל קדושתו חל בשעת יציאה מן הרחם ואין מה להוסיף קדושה אח"כ].
ו"לכ החת"ס גיטין שם וז"ל: קמאי אמרו, דלמאן דמפיק מעזרא לא מוכח אלא שיהיה הפקר, אבל שיהיה יכולת ביד חכמים להקנות לאיך דל. ולמאן דמפיק מ"אלה הנחלות", מוכח דיכולין להקנות.

מלשון "וידרכו את לשונם" (ירמיה ט:ב), [דפחדם ומוראכם יהיה ע"י לשון שלכם], ובזה "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", וזה שמסיים הכתוב "כאשר דיבר לכם", והיינו כאשר דיבר כבר לאברהם אבינו "והיה ברכה" (בראשית יב:ב), דהברכות יהיו מסורים בידיך.

תענית חתנים ב"ח אלול. לכבוד חתני המופלג מוה"ר דוד [בהר"ן] ה"ו עם בתי הכלה מרת שרה ה"ו, על זמן הנשואין שנקבע לר"ח אלול, ברצות ה' דרכי איש בחודש הרחמים דהאי שעתא אתר"ם, ובא הספק אם להתענות תענית חתנים הנהוג כמובא באהל"ז (סימן ס"א).

והנה בסימן תקע"ג מבואר שאין להתענות תענית זו בכל ר"ח, כי אם בר"ח ניסן מותר. אבל מ"מ הוריתי, שקודם אור היום יטעמו מעט חמין, עכ"פ טעימא, כדי שאם יאכלו אחר חצות לא יהיה כזורק אבן לחמת, ושוב לא יאכלו כי אם בתר החופה, דאחר החופה נשאר להם זמן כדי לקיים סעודת ר"ח, ולא יתענו כל היום, ואז ליכא כל כך חשש לכל הפוסקים אפילו בר"ח דעלמא, וכש"כ בר"ח זה שהוא כולו ימי רחמים ורצון. וכד מעיינת בדברי גדולי הפוסקים המובא בכנה"ג אהל"ז סימן ס"ב תראה כי יפה הוריתי בס"ד. (שו"ת ר' עקיבא יוסף אר"ח ח"ב סי' רע"ב).

לזכות ע"ב.י. להצלחה בכ"ע וכוה"ט

בכור בהמה מצוה להקדישו בפה. בכור בהמה, אע"ג דקדושתו מאליו מן הרחם, מ"מ מצוה גם להקדישו בפה, שנאמר "כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש לה' אלהיך". ופירש"י: מצוה לומר "הרי אתה קדוש לבכורה". (אבל ר' ישמעאל אומר שכיון שקדושתו מרחם אין צריך להקדישו בפה, ע' נדרים יג. ערכין טו.).

ונחלקו האחרונים אם נוסף משהו ע"י מה שמקדישו בפה. המנחת חינוך (מצוה י"ח ס"ק ל') כתב וז"ל: מצות עשה זו להקדיש בפה אין מוסיף שום דבר לענין הקדש, כי בלא"ה מאליו מתקדש, והוא רק גזה"כ דמצוה על הבעלים להקדישו, עכ"ל. אבל האחיעזר (ח"ג סימן ס"ז אות א') כתב וז"ל: אע"פ דקדושתו מרחם, אבל כיון דמצוה להקדישו, חל עליו תוספת קדושה ע"י פיו, עכ"ל.

אבל הגר"י ענגיל (גליוני הש"ס נדרים יג.) כתב באופן אחר, דאע"ג דאינו חל עליו תוספת קדושה, מ"מ אין זה גזיה"כ גרידא להקדישו

בפה, אלא המצוה הוא שיהא הבעלים מסכים להקדושה שהקדישתו התורה, וז"ל: אע"פ שקדוש מאליו, מ"מ המצוה הוא שיהיה האדם מסכים מרצונו הטוב אל ההקדש שהקדישתו התורה. ויש לו דוגמא ברמב"ם (פ"ב עבדים ה"ב) שכתב, שהיוצא בשנים או ביובל מצוה לומר לו "צא בשעת יציאתו, ואע"פ שאם לא אמר לו הרי הוא יוצא בחנם, עכ"ל.

ובאופן אחר כתב הגר"י ענגיל שם וז"ל: עוד נראה, דקרא ד"הזכר תקדיש" מורה דתנה תורה כח לאדם באמת להקדיש קדושת בכורה, דאל"כ הרי אין זה מקדיש, רק אומר בעלמא תיבות "הרי זה הקדש". ועל כרחך דהקדש האדם חל באמת, ויש בבכור קדושה מהאדם שהקדישו כאשר לכל הקדש, ומה שהתורה מקדשת הבכור מאליו, הוא רק אם אין האדם מקדישו - אז התורה עצמה נותנת לו קדושה וחלה אז הקדושה מאליה, אבל אם האדם מקדישו, אז אין התורה מקדישתו כלל באמת, ורק קדושת האדם הוא שיש בו.

ב ע' ביאור הלכה ס' ת"ח א מותר להתענות ב"ח תענית שעות.

ו צ"ב דבריו, דהרי מיד שנולד הבכור הוא קדוש, דקדושת הבכור הוא שיצא רובו, וא"כ קשה לצמצם לעמוד על הבהמה בלידת הבכור ולראות בדיוק הרגע שיצא רובו שאז יאמר שהוא קדוש, דהא אם לא אמר באותו רגע שהוא קדוש, כבר מקדישתו התורה.

ובחיזוי ר' שמעון שקאפ (נדרים סימן ט' ד"ה ומה) כתב כעין זה והוסיף עוד, וז"ל: כוונת התורה היתה, שתהיה קדושתו ע"י האדם, היינו אף שאם לא יקדיש האדם יהיה קדוש מאליו, אבל אם יקדיש האדם תהיה הקדושה ע"י האדם וכו'. ואף דבכור הוקדש מרחם ולא יצויר שתהיה הקדושה ע"י האדם (קודם קדושת התורה, וכו'). אולי י"ל דכוונת התורה שתופקע הקדושה דמעיקרא ותחול עליה קדושת האדם, ורק אם אינו מקדישו נשאר עליו קדושתו דמקודם, עכ"ל.

ובחשק שלמה (ערכין טו.) מפרש באופן אחר, וז"ל: לולא דמסתפינא הייתי אומר דלא צריך להקדיש רק בזמן הבית דהיה קרב לגבוה והיה צריך להקדישו בפה לשם קדושת מזבח, דאף דקדוש מרחם מ"מ אינו חל עליו קדושת מזבח עד יום שמיני [שרק אז ראוי להקרבה], והלכך